

BOZP v drevodielni: Prevádzkový poriadok a zásady

Dátum platnosti: 1.3.2025

Miesto prevádzky: Račianska 78, Bratislava

Prevádzkovateľ: Makerspace Bratislava o-z-

Čl. 1

ÚVODNÉ USTANOVENIA A LEGISLATÍVNY RÁMEC

Táto smernica je vypracovaná v súlade s platnou legislatívou Slovenskej republiky, najmä:

- Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.
- Nariadenie vlády SR č. 392/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov.
- Nariadenie vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom.
- STN EN ISO 19085 (Bezpečnosť drevospracujúcich strojov).

Účelom smernice je stanoviť záväzné pravidlá pre bezpečnú prácu, prevádzku strojov, údržbu a pohyb osôb v priestoroch dielne.

Čl. 2

VŠEOBECNÉ POVINNOSTI PREVÁDZKOVATEĽA A OSÔB V DIELNI

1. Vstup do dielne: Vstup je povolený len oprávneným osobám. Ostatné osoby sa môžu v dielni pohybovať len v sprievode prevádzkovateľa.
2. Psychofyzický stav: Práca so strojmi je prísne zakázaná osobám pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo liekov znižujúcich pozornosť.
3. Pracovný odev:
 - Odev musí byť priliehavý, bez voľne visiacych častí.
 - Rukávy musia byť upnuté okolo zápästia alebo vyhrnuté nad lakte.
 - Je zakázané nosiť prstene, retiazky, náramkové hodinky, šály a kravaty.
 - Dlhé vlasy musia byť zopnuté a zakryté čiapkou alebo sieťkou.
4. Poriadok na pracovisku: Podlahy musia byť rovné, bez výtlkov a prekážok. Piliny, odrezky a iný odpad sa musia priebežne odstraňovať, aby sa predišlo riziku pošmyknutia alebo zakopnutia.
5. Osvetlenie: Pracovisko musí byť dostatočne osvetlené. Pri použití žiarivkového osvetlenia musí byť elektroinštalácia riešená tak, aby sa zabránilo stroboskopickému javu (optický klam, pri ktorom sa rotujúci nástroj javí ako stojaci).

Čl. 3

BEZPEČNÁ PREVÁDZKA DREVOOBRÁBACÍCH STROJOV

Platí prísny zákaz demontovať, upravovať alebo vyradovať z činnosti ochranné kryty a bezpečnostné spínače.

3.1. Kotúčová a formátovacia píla

1. Rozperný klin (Riving knife): Musí byť trvalo osadený za pílovým kotúčom. Jeho hrúbka musí byť menšia ako šírka rezu (zubov), ale väčšia ako hrúbka tela kotúča. Klin zabraňuje zovretiu dreva a spätnému vrhu (kickback).
2. Horný kryt: Pílový kotúč musí byť zhora zakrytý ochranným krytom, ktorý sa nastavuje tesne nad rezaný materiál.

3. Posúvanie materiálu:

- Pri rezaní materiálu užšieho ako 120 mm je povinné používať posúvaciú tyčku (push stick).
- Ruky sa nikdy nesmú nachádzať v línii rezu.
- Obsluha stojí bokom od roviny kotúča, nie priamo za ním (prevencia zásahu pri spätnom vrhu).
- Odstraňovanie odrezkov: Je zakázané odstraňovať odrezky z blízkosti kotúča rukou, pokiaľ sa kotúč točí.

3.2. Zrovnávačka (Hobľovačka)

- Kryt nožového hriadeľa: Musí byť použitý mostíkový kryt (prekrývajúci nože zhora) alebo lamelový kryt (odsúvaný materiálom).
- Nastavenie: Kryt musí zakrývať celú nepoužívanú časť nožového hriadeľa (za vodiacim pravítkom aj pred ním).
- Minimálna dĺžka: Je zakázané hobľovať kusy kratšie ako 300 mm bez použitia špeciálnych prípravkov.
- Práca s tenkým materiálom: Pri hobľovaní tenkých líšt je nutné použiť prítlačné drievka/madlá.

3.3. Hrúbkovačka

- Spätný vrh: Stroj musí byť vybavený funkčnými záchytnými proti spätnému vrhu (tzv. "psíky" na vstupe).
- Vkladanie materiálu: Do stroja sa nesmú vkladať súčasne dva kusy materiálu s rôznou hrúbkou (hrozí uvoľnenie a vystrelenie tenšieho kusu).
- Dĺžka materiálu: Minimálna dĺžka obrábaného kusu musí byť väčšia ako vzdialenosť medzi predným a zadným podávacím valcom.

3.4. Spodná fréza

- Vedenie materiálu: Je zakázané frézovať "z ruky" bez použitia vodiaceho pravítka alebo kopírovacieho ložiska.
- Kryty: Musí byť použitý ochranný kryt nástroja a prítlačné zariadenia (horný a bočný prítlak), ktoré znemožňujú styk ruky s nástrojom.
- Otáčky: Pred spustením stroja je nutné skontrolovať nastavené otáčky a smer otáčania podľa priemeru a typu nástroja.
- Nástroj: Nástroj musí byť v upínacom trni riadne utiahnutý a zaistený.

3.5. Pásová píla

- Vedenie pásu: Horné vedenie pílového pásu sa musí nastaviť čo najtesnejšie k rezanému materiálu (max. 10 mm nad materiál).
- Stav pásu: Je zakázané pracovať s prasknutým alebo deformovaným pásom.
- Rezanie guľatiny: Pri rezaní guľatiny alebo nepravidelných kusov sa musí použiť prípravok proti pretočeniu materiálu.

Čl. 4

POUŽÍVANIE OSOBNÝCH OCHRANNÝCH PRACOVNÝCH PROSTRIEDKOV (OOPP)

Na základe hodnotenia rizík je v prevádzke povinné používať nasledujúce OOPP:

- Ochrana zraku: Ochranné okuliare s bočným krytím alebo tvárový štít sú povinné pri všetkých činnostiach, kde dochádza k obrábaniu (rezanie, brúsenie, vrtanie).
- Ochrana sluchu: Pri práci na strojoch (píla, fréza, hobľovačka) je povinné používať chrániče sluchu (tlmiace slúchadlá alebo zátky), ak hluk presahuje 80 dB.
- Ochrana dýchacích ciest:
 - Prevádzka musí byť vybavená odsávacím zariadením.
 - Pri brúsení a manipulácii s prachom (napr. vyprázdňovanie odsávania) je povinné použiť respirátor triedy FFP2 alebo FFP3.

- Ochrana rúk (Rukavice):
 - ZAKÁZANÉ: Pri práci na rotujúcich strojoch.
 - POVINNÉ: Pri manipulácii s neopracovaným rezivom (ochrana pred trieskami) a pri údržbe (výmena pílových kotúčov).

Čl. 5

ELEKTRICKÁ BEZPEČNOSŤ A ÚDRŽBA

- Pohyblivé prírody: Elektrické káble a predlžovačky musia byť chránené pred mechanickým poškodením, vodou a olejom. Nesmú tvoriť prekážku v chôdzi.
- Zásahy do inštalácie: Opravy elektrickej inštalácie smie vykonávať len osoba s príslušnou elektrotechnickou kvalifikáciou (§ 21 a vyššie vyhl. č. 508/2009 Z. z.).
- Výmena nástrojov: Pred akoukoľvek manipuláciou s nástrojom (výmena kotúča, frézy, pásu) musí byť stroj odpojený od elektrickej siete (vytiahnutá vidlica). Nestačí len vypnutie vypínačom.

Čl. 6

POŽIARNA BEZPEČNOSŤ A NEBEZPEČNÉ LÁTKY

Prevádzka je klasifikovaná ako priestor so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru.

- Fajčenie: V celom objekte dielne a skladu reziva platí prísny ZÁKAZ FAJČENIA a manipulácie s otvoreným ohňom.
- Samovznietenie: Handry, špongie a pracovné odevy znečistené olejmi, moridlami, fermežou alebo voskami sa nesmú hromadiť. Musia sa skladovať v uzatvárateľných kovových nádobách (s vodou) alebo sa musia bezpečne zlikvidovať.
- Chemikálie: Horľavé kvapaliny (riedidlá, laky) sa skladujú v pôvodných obaloch, mimo dosahu zdrojov tepla a priameho slnečného žiarenia. Maximálne množstvo na pracovisku je limitované na dennú spotrebu.
- Vykurovanie: V priestoroch s výskytom drevného prachu je zakázané používať lokálne spotrebiče s otvoreným ohňom alebo žeravou špirálou.

Čl. 7

POSTUP PRI ÚRAZE A MIMORIADNYCH UDALOSTIACH

- Okamžité opatrenia: Pri vzniku úrazu okamžite zastaviť stroj (STOP tlačidlo / Centrál stop).
- Prvá pomoc: Poskytnúť prvú predlekársku pomoc.
 - Lekárnička je umiestnená pri recepcii.
- Privolanie pomoci: V prípade vážneho úrazu, masívneho krvácania alebo bezvedomia volať tiesňovú linku:
 - Univerzálna tiesňová linka: 112
 - Záchranná zdravotná služba: 155
 - Hasičský a záchranný zbor: 150
- Požiar: V prípade požiaru použiť ručný hasiaci prístroj (práškový alebo CO₂). Ak sa požiar nedá zvládnuť vlastnými silami, okamžite opustiť priestor a volať hasičov.